

РЕЗОЛЮЦІЯ

ДРУГОЇ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ І ЗВІТНОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ»

Учасники II міжнародної науково-практичної конференції «Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці», організованої та проведеної кафедрою обліку і аудиту економічного факультету ДВНЗ «Ужгородського національного університету» 21-22 квітня 2015 р., розглянули проблемні питання розвитку та удосконалення бухгалтерського обліку аналізу, аудиту і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці та прийшли до наступних висновків:

1. Відзначити значний інтерес щодо питань бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту та звітності зі сторони наукової бухгалтерської спільноти. Визнати позитивні тенденції у розвитку науки про бухгалтерський облік, а також вагомі результати наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку.

2. Стосовно міжнародного та національного досвіду обліку в умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці:

2.1. Бухгалтерський облік не може відображати об'єктивний реальний стан та об'єктивні реальні фінансові результати господарської діяльності підприємства, оскільки об'єктивної бухгалтерської реальності не існує. Внаслідок цього бухгалтерська інформація є суб'єктивною, оскільки формується в результаті можливого впливу на неї суб'єкта регулювання та суб'єкта ведення бухгалтерського обліку. Більшість НСБО розвинених країн світу (GAAP US, IAS/IFRS національні П(С)БО та інші) апріорі формують суб'єктивну бухгалтерську реальність підприємства, всі вони побудовані на основі застосування концепції обмеженої багатоваріантної методології обліку, що забезпечує формування множини суб'єктивних бухгалтерських реальностей. Таким чином лише така модель дає змогу створити умови для побудови на підприємстві адаптивної системи обліку, яка враховуватиме специфічні галузеві особливості функціонування підприємств та особливості використання об'єктів обліку на конкретному підприємстві.

2.2. Відповідно до «Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі» одним із напрямків передбачено: удосконалення управління державними фінансами; системи стратегічного бюджетного планування на середньостроковий та довгостроковий періоди; порядок складення і виконання бюджету на підставі програмно-цільового методу в бюджетному процесі; системи контролю за процесом виконання бюджету; інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами. Реалізації зазначених напрямів сприятиме об'єктивне та достовірне застосування бюджетної термінології, яка потребує удосконалення основних термінів: первинний бюджет; річний бюджет; підсумковий бюджет; багаторічний бюджет; затверджений бюджет. Саме внесення запропонованої термінології до нормативних документів дозволить: здійснити адаптацію

законодавства з питань бухгалтерського обліку та звітності до міжнародних стандартів; удосконалити затверджений План рахунків бухгалтерського обліку, що дасть змогу забезпечити прозорість облікових процесів, складення звітності та отримання інформації про фінансові операції, які здійснюються у державному секторі.

2.3. Дієва система обліку продукує потрібний обсяг інформації, необхідної управлінцям. Система бухгалтерського обліку функціонує у складі інтегрованої інформаційної системи суб'єкта господарювання, відтак її інформаційний продукт (бухгалтерська інформація) у цій системі може бути суттєво доповнений, розширений, за рахунок аналітичного опрацювання. Інформація у сучасних умовах виконує функцію інструмента технології управлінської діяльності. Тому без урахування запитів користувачів неможливо побудувати дієву систему обліку.

2.4. У нормативних актах, що регулюють ведення бухгалтерського обліку, досі не узгоджені питання визначення відповідних термінів (інновацій, інноваційної діяльності та об'єктів інновацій), що безумовно ускладнює розробку методичних засад обліку, аналізу та оцінки інноваційних процесів у суб'єктів інноваційної діяльності. При визнанні активів інноваційного походження та включення їх до ПСБО 8 «Нематеріальні активи» і ПСБО 7 «Основні засоби» у складі таких правил: сума витрати на створення (придбання) активу інноваційного походження може бути достовірно визначена і підтверджена (є документальне підтвердження виконання робіт (акт приймання робіт і т.п.); існує очікування, що використання активів інноваційного походження для виробничих і (чи) управлінських потреб « призведе до отримання економічних вигод у майбутньому» ; використання активів інноваційного походження може бути продемонстроване. Дотримання цих правила забезпечить достовірність визнання об'єктів інноваційного походження, а документування фактів їх визнання для цілей обліку, надасть інформації про них, юридичну доказовість.

2.2. Стосовно управлінського обліку і контролю в системі стратегічного управління підприємством.

2.1. Потреба у впровадженні системи управлінського обліку слід розцінювати як об'єктивну необхідність сучасного періоду, яка покликана вирішити завдання, пов'язані з новою економічною ситуацією (конкуренцією на внутрішніх і зовнішніх ринках, розвитком зовнішньоекономічних зв'язків, прискореним розвитком технологій, автоматизацією виробничих процесів, необхідністю розробки нових методів управління), які не можливо вирішити на основі існуючої вітчизняної системи бухгалтерського обліку.

2.2. Зростання впливу зовнішнього на механізм прийняття управлінських рішень на різних стадіях життєвого циклу підприємства потребує створення відповідного інформаційного базису, що враховується концепцією стратегічного управлінського обліку. Розвиток стратегічного управлінського обліку ґрунтується на системному підході до розбудови його організаційно-методичних основ, в рамках якого необхідно виділити три визначальних аспекти: функціональний, елементний та організаційний.

2.3. В умовах антикризового управління підприємством важливою складовою є системне та достовірне забезпечення обліковою інформацією

систему менеджменту. Управлінська звітність – одна з складових елементів інтегрованої системи обліку, яка забезпечує оперативною інформацією про діяльність центрів відповідальності на вимогу системи управління. Така звітність відрізняється тим, що може містити як кількісні, так і якісні параметри, що відображаються як у ціновому, так і в натуральному вираженні.

2.4. Організація системи стратегічного управлінського обліку на підприємстві можлива лише за умови відповідності критеріям, які враховують основні вимоги до функціонування облікової системи і системи стратегічного менеджменту підприємства: економічна доцільність; технічно-організаційна відповідність; стратегічна обґрунтованість; адекватність існуючій на підприємстві системі стратегічного менеджменту: організаційній складовій системи (місії, цілям, обраному типу і виду стратегії) та методичній складовій системи (моделям і методам прийняття стратегічних управлінських рішень).

2.4. Подальший розвиток теорії і практики управлінського обліку потребує вирішення проблеми складання та подання внутрішньої управлінської звітності. Теоретичною основою формування внутрішньої управлінської звітності на єдиних засадах виступає її Концепція і методологічна основа, які у отримують розвиток на основі застосування методів класифікації та моделювання.

2.5. Тотальна калькуляція настільки живуча, що її ніяк не вдасться позбутися, тому й після прийняття Податкового кодексу України паралелізм облікових процедур, доведений до абсурду за колишнім фіскальним законодавством, лише трохи звужений, а тому залишається головною завадою на шляху уніфікації фінансового й податкового обліку.

З огляду на це краще замість ритуальних фраз про переваги стандарт-костс врешті-решт перейти на цей метод, заодно сполучивши його з ідеєю видатного українського політеконома М. Туган-Барановського про визначення прибутку за всією виробленою продукцією, яку слід оцінювати за реалізаційними цінами. В такому разі прибуток можна буде вирахувати без повторної фактичної калькуляції, яка не завжди співпадає з обчисленою за приписами податкового кодексу, отож її доводиться визначати наново, примножуючи кількість облікових процедур, що за нинішніх умов фінансової кризи виглядає нерациональним марнотратством коштів, необхідних як для їхнього здійснення, так і фіскальних перевірок.

2.6. Стабільне функціонування промислового підприємства не може бути забезпечене без правильної організації його економічних служб. Тому, необхідно вибрати таку організаційну структуру, яка дозволить підприємству ефективно взаємодіяти з зовнішнім середовищем, продуктивно та доцільно розподіляти та направляти зусилля своїх співробітників і таким чином задовольняти потреби клієнтів, та досягати своїх цілей з високим ступенем ефективності.

З метою удосконалення діючих на практиці організаційних форм контролю для цілей оперативного управління на великих та середніх підприємствах створити служби внутрішнього контролю у складі відділу аудиту та відділу оперативного контролю. У такому разі відділ оперативного контролю буде безпосередньо займатися попереднім та поточним контролем, надавати інформацію керівникам відділів та служб для прийняття оперативних

управлінських рішень, а відділ аудиту здійснювати послідуочий контроль, виявляти резерви підвищення ефективності, здійснювати консультування, дасть можливість підвищити фінансову стійкість та конкурентоспроможність підприємства.

3. Стосовно економічного аналізу і аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання.

3.1. Для розроблення методики аналізу важливим є визначення сутності поняття «інноваційний тип розвитку підприємства», під яким слід розуміти спосіб економічного зростання. Інноваційна діяльність підприємства спрямована на практичне використання наукового, науково-технічного результату та інтелектуального потенціалу для одержання нової, суттєво поліпшеної продукції, технології її виробництва, організації праці, системи управління з метою підвищення конкурентоспроможності та зміцнення ринкових позицій підприємства. За результатами аналізу обґрунтовують доцільність розробки та реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності інноваційної діяльності.

3.2. Управлінські рішення будуть ефективними тільки тоді, коли відбуватиметься поетапне, поопераційне відслідковування ситуацій і діятимуть механізми їх регулювання не на заключній, а на кожній із стадій процесу управління. Для подальшого регулювання облікової політики підприємств доцільно використовувати: ситуаційний аналіз, а також аналіз господарських операцій та рахунків бухгалтерського обліку. Такий підхід дозволяє не відкладати прийняття відповідних рішень до формування фінансової звітності, а своєчасно реагувати на негативні тенденції в обліковій політиці. Для ринкових відносин важливим є не констатація фактів щодо стану та характеру змін у фінансовому положенні підприємства, а можливість їх регулювання, конструювання для реалізації вигод власника підприємства.

4. Стосовно аудиту і контролю в умовах світової фінансової кризи.

4.1. В умовах визначення напрямів розвитку вітчизняного аудиту з метою підвищення його якості необхідно враховувати особливості побудови національних систем аудиту країн – членів ЄС. Необхідність активної імплементації норм ЄС у вітчизняне законодавство полягає у: відпрацюванні ідентифікуючих ознак для визначення суб'єктів суспільного інтересу та посилення вимог до аудиту та якості публічної звітності таких суб'єктів; підготовка вітчизняного ринку аудиторських послуг до імплементації з ринком ЄС, проведення на першому етапі компенсаційної політики, орієнтованої на підвищення конкурентоспроможності, організаційної та фінансової автономності вітчизняних аудиторів, недопущення монополізації ринку аудиту іноземними компаніями; підвищення якості послуг, що надаються вітчизняними аудиторами, ще більше посилення ролі професійного скептицизму та незалежності аудиторів; перебуваючи в тренді підвищеної уваги країн ЄС до сприяння розвитку та функціонування суб'єктів малого бізнесу, компетентним органам України слід визначитися із можливим обсягом застосування міжнародних стандартів аудиту до цих суб'єктів в Україні.

4.2. Основними вимогами до аудиторів повинні стати застосування спеціальних інноваційних технологій, системи зберігання інформації, програми та апаратно-програмні комплекси (Big Data Appliance, NoSQL, MapReduce, Hadoop, R, Business Intelligence, а також висуватимуться вимоги вимог до освіти і кваліфікації аудиторів, має посилюватись вимога щодо володіння сучасними інформаційними системами та комп'ютерними технологіями. Відповідні зміни повинні бути внесені і у навчальні плани підготовки бухгалтерів та аудиторів вищими навчальними закладами, а також програми кваліфікаційних іспитів на сертифікат аудитора. Разом з тим, не слід применшувати значення професійних знань і досвіду аудиторів з питань обліку, звітності та аудиту, оскільки у професії аудитора головним лишається професійне судження, а не результати комп'ютерних розрахунків.

4.3. МСА вимагають, щоб аудитор здійснював професійне судження та зберігав професійний скептицизм протягом планування та виконання аудиту. Професійний скептицизм не ставить за мету разі не ідентифікацію осіб або систем управління, які допустилися помилок або вчинили шахрайські дії. Професійні знання та практичний досвід надають можливість аудиторам виявити помилки та ознаки шахрайства та ідентифікувати їх за виконавцями. З огляду на професійний скептицизм, аудиторам в аудиторській документації фіксуючи результати виконаних процедур аудиту слід застосовувати термін – «суттєва невідповідність», не «помилка», «шахрайство».

4.3.3 метою розв'язання проблем недосконалості методології внутрішнього контролю необхідно доповнити її моніторингом, - методом ідентифікації, кількісного та якісного вимірювання, групування та документування зовнішніх ризикоутворюючих факторів.

4.4.3 метою удосконалення діючих на практиці організаційних форм контролю для цілей оперативного управління доцільно створити службу внутрішнього контролю у складі відділу аудиту та відділу оперативного контролю. Де відділ оперативного контролю буде безпосередньо займатися попереднім та поточним контролем, надавати інформацію керівникам відділів та служб для прийняття оперативних управлінських рішень, а відділ аудиту здійснювати послідуочий контроль, виявляти резерви підвищення ефективності, здійснювати консультування, виявляти недоліки в роботі відділу оперативного контролю та сприяти своєчасному їх усуненню, розробляти плани та програми проведення перевірок, розробляти плани послідуочого контролю щодо усунення виявлених раніше недоліків та проводити перевірку їх виконання.

5. Стосовно проблеми гармонізації фінансової звітності в Україні з міжнародними стандартами фінансової звітності:

5.1. В умовах сучасних темпів зростання виробництва соціально-економічний розвиток як в глобальному, так і в локальному масштабі вже не може ґрунтуватись на єдиній меті підприємницької діяльності, яка полягає в одержанні прибутку. Сьогодні на одному рівні з економічною метою повинні стояти соціальна та екологічна складова діяльності, що відповідає концепції корпоративної соціальної відповідальності та вимагає більш широкого представлення як фінансової, так і нефінансової інформації широкому колу

заінтересованих осіб. Для представлення нефінансової інформації останніми роками підприємства в багатьох країнах світу оприлюднюють нефінансові (соціальні) звіти. Але, як показує практика, показники таких звітів досить часто є абсолютно неспівставними з будь-якими фінансовими показниками та носять суто описовий характер. У зв'язку з цим як науковцям, так і практикам слід долучитись до змістовного наповнення Міжнародного стандарту з інтегрованої звітності, перша редакція якого розроблена Міжнародною радою з інтегрованої звітності і прийнята в грудні 2013 року.

5.2. Значна частина крупних підприємств що застосовують МСФЗ, мають позитивні висновки провідних аудиторських фірм є практично неплатоспроможними, збанкрутілі фактично, разом з тим у звітності прибутковими, або ж достатньо фінансово стабільними, зважаючи на це основними проблемними питаннями виступає: адаптація загальних вимог обліку та звітності до технологічних особливостей діяльності підприємств; стабільно існуючі проблеми оцінки активів підприємства та головне – їх переоцінки на дату звітності; визначення прибутку підприємства та його розподілу. До основних елементів обов'язкової фінансової звітності має бути включено очікувані (прогнозні) результати основної діяльності та фінансові показники, що характеризують безперервність та фінансову стабільність підприємства. Таким елементом звітності може бути «Звіт про припущення та судження безперервності діяльності підприємства». Застосування даного підходу дасть можливість оцінити ефективність прийняття управлінських рішень, підвищить відповідальність управлінського персоналу за результати господарської діяльності.

5.3. Перехід вітчизняної системи бухгалтерського обліку на МСФЗ викликає необхідність проведення трансформації фінансової звітності, яка повинна сприяти тому, що фінансова звітність буде представлена в форматі, який є актуальним для всіх учасників фінансової діяльності. Поряд з тим вона забезпечить основу для узагальнення фінансової інформації у тому вигляді, який відповідає системі обліку і управлінським інформаційним системам. При трансформації фінансової звітності відповідно до МСФЗ необхідно відповідним чином охарактеризувати суб'єкта та його облікову політику. Облікова політика повинна бути складена так, щоб у ній були розглянуті всі аспекти, пов'язані із застосуванням МСФЗ. Також необхідно проаналізувати відмінності і привести всі елементи фінансової звітності у відповідність до міжнародних стандартів. Оскільки неточності, недостовірне відображення інформації тягнуть за собою втрату довіри і інтересу партнерів до бізнесу.

5.4. Система взаємопов'язаних та взаємообумовлених показників діяльності підприємства, що поєднує в собі елементи як фінансової так і нефінансової звітності компаній називається інтегрованою звітністю. Інформація, що генерується у такій звітності забезпечує прозорість діяльності компанії, що має позитивний вплив на корпоративну репутацію. При складанні інтегрованої звітності доцільно використовувати існуючу в Україні систему державних статистичних спостережень, вдосконаливши її до міжнародних норм. Основними шляхами впровадження інтегрованої звітності є: розробка єдиного стандарту розкриття фінансової і нефінансової інформації з

урахуванням національних особливостей; розробка методичних засад стратегічного аудиту інтегрованої звітності та дотримання принципів соціальної відповідальності компанії; розробка форм нефінансової звітності у відповідності з вимогами міжнародних стандартів.

5.5. Для реалізації Програм економічного розвитку, соціального забезпечення та екологічної безпеки необхідне удосконалення варіантів фінансування передбачених в них витрат, а саме інших операційних витрат із введенням аналітичних субрахунків в розрізі Програм та/або за характером операцій в рамках таких програм: Дт «Інші операційні витрати» - Кт «Запаси», «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» тощо; фонду, створеного шляхом відрахування з прибутку: Дт «Використання прибутку» - Кт «Фонд ЗД»; Дт «Фонд ЗД» - Кт «Запаси», «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» тощо; шляхом нарахування забезпечень на витрати збалансованості операційної діяльності (що потребує внесення змін до П(С)БО 11 «Забезпечення»): Дт «Інші операційні витрати» - Кт «Забезпечення»; Дт «Забезпечення» - Кт «Запаси», «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» тощо.

5.6. Здійснення факторингових операцій супроводжується різного роду ризиками для всіх учасників факторингового процесу. У зв'язку з тим, що подібні операції є новими для українського ринку, потребують формування класифікація ризиків факторингових операцій, методика і необхідний інструментарій по їх оцінці і попередженню, пов'язаних з їх проведенням. Найбільш поширеними видами ризиків є: валютний (ризик зміни валютних курсів), процентний (ризик різкої зміни ринкової вартості ресурсів), кредитний (ризик несплати дебітором поставки з розстрочкою платежу) та ризик ліквідності (ризик несвоєчасної оплати боргу покупцем). При відстрочці платежу постачальник приймає на себе такі ризики, як ризик ліквідності, процентний ризик, кредитний та валютний. Користуючись послугами факторингу постачальник (факторант), перекладає на фактора і страхує значну частину ризиків, які супроводжують його комерційну діяльність. Дана система ризиків забезпечить ідентифікацію ризиків та здійснить їх достовірну оцінку і розробить методику управління ризиками для їх мінімізації та /або уникнення для всіх учасників факторингу.

5.7. На сучасному етапі розвитку економіки і суспільства розробка і застосування таких методів ведення господарської діяльності, які б враховували природну рівновагу, з огляду на мінімізацію шкідливого впливу та покращення природного потенціалу, потребують від суб'єктів підприємництва оцінки впливу на оточуюче середовище і проведення природоохоронних заходів. Ключовим інструментом, який покликаний вирішувати дане завдання на рівні підприємства є бухгалтерський екологічний облік. Оскільки саме навколишнє середовище надає сировину та енергію, необхідну для виробництва, екологічний аспект, такий як споживані ресурси і забруднення землі, води і повітря, потрібно включити в управлінський облік компаній. Система екологічного обліку дає об'єктивну картину стану і динаміки природної спадщини, взаємодії між економікою і навколишнім середовищем, а також витрат на профілактичні заходи, охорону навколишнього середовища і відшкодування екологічного збитку.

5.8. Відкласти запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі до 2017 року у зв'язку із відсутністю середньострокового та довгострокового планування місцевого та державного бюджетів і неможливістю застосування методу нарахування доходів і витрат в обліку за таких умов. З цією метою: узгодити класифікації доходів і витрат, руху грошових коштів, які покладені в основу планування бюджету та нових форм фінансової звітності; переглянути нові форми фінансової звітності, план рахунків бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору з метою їх відповідності методу нарахування доходів і витрат; розробити методику аналізу фінансового стану та результатів діяльності бюджетних установ на підставі нових форм фінансової звітності; провести навчання бухгалтерів бюджетних установ щодо застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку; для виконання зазначених пропозицій залучити кращі науково-педагогічні кадри вищих навчальних закладів України через виконання бюджетних науково-дослідних робіт.

6. Наступну третю міжнародну науково-практичну конференцію провести з метою розгляду розвитку теорії та практики бухгалтерського обліку з позицій сучасної інституційної економіки.

7. З вищими навчальними закладами України та зарубіжними ВНЗ у подальшому проводити наступні міжнародні конференції, у яких піднімати важливі проблеми у сфері бухгалтерського обліку, аналізу аудиту та звітності з метою залучення якомога більшої кількості вчених і науковців для обговорення та виявлення шляхів вирішення вказаних проблем.

8. Проводити семінари та тематичні лекції з проблемних питань бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту і звітності професорсько-викладацьким складом кафедри обліку і аудиту, міжкафедральних, міжвузівських в on-line режимі.

Резолюцію одногосно схвалено 22 квітня 2015 року на заключному засіданні Другої міжнародної науково-практичної конференції «Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці».

Завідувач кафедри обліку і аудиту

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

проф. Даньків Й.Я.